

Visor till gitarr

Julsånger

35 sånger från advent till nyår

Visor till gitarr
10

Musik att minnas

Visor till gitarr

10

Julsånger

Musik att minnas

Innehåll

Bereden väg för Herran	5	Kring julgranen	27
Denna ringen den ska vandra	29	Liten julvisa	22
Det är en ros utsprungen	10	Lusse lelle	9
Domaredansen	29	Nu så kommer julen	25
Dotter Sion	6	Nu tändas tusen juleljus	10
Ett barn är fött på denna dag	14	Nu är det jul igen	27
För forna, flydda dar	34	När det lider mot jul	11
God morgon mitt herrskap	9	När juldagsmorgon glimmar	15
Gå Sion din konung att möta	4	O, helga natt	13
Hej, tomtegubbar!	28	Ritsch, ratsch fillibombombom	31
Hosianna	7	Räven raskar över isen	30
Härlig är jorden	15	Sancta Lucia	8
Jul, jul, strålande jul	18	Staffan stalledräng (mollvariant)	20
Julbocken	23	Staffan stalledräng (durvariant)	21
Julspolska (Nu ha vi ljus...)	26	Stilla natt	12
Julvisa (Giv mig ej glans...)	17	Tomtarnas julnatt	24
Karusellen	32	Var hälsad sköna morgonstund	16
Klang min vackra bjällra	19		

Gå Sion din konung att möta

Eric Nyström
J McGranahan

Chorus musical score in E major, 4/4 time. The melody is written on a single staff with lyrics underneath. Chords E, H7, and A are indicated above the staff.

Gå, Si-on, din ko-nung att mö - ta Je - ru - sa-lem, gläds åt din Gud. Strö
pal - mer på väg för Mes - si - as, och red dig som vän - tan - de brud. Var
glad, var glad, var glad i din Her - re och Gud. Var
glad, var glad och hyl - la din Ko - nung och Gud.

2. Han kommer från eviga fröjder,
han lämnar sin tron av kristall,
sin ära i ljusets palatser
och lägges på strå i ett stall.
Var glad, var glad,
var glad i din Herre och Gud.
Var glad, var glad,
och hylla din Konung och Gud.

3. Han kommer till sörjande hjärtan
och livet får annan gestalt
Han kommer i makt att regera
tills Gud uti alla blir allt.
Var glad, var glad,
var glad i din Herre och Gud.
Var glad, var glad,
och hylla din Konung och Gud.

Advent

Advent varar från fjärde söndagen före jul till och med julaftonen.
De fyra veckor som adventstiden omfattar firades förr med både
bot och fasta. Advent kallades då också för julfasta.

I dag är seden med botgöring och fasta borta sedan länge.
Adventstiden är för många en förberedelse inför julen, som inleder kyrkoåret.
Vi tänder ljus i adventsstakar, en sedvänja som blev vanlig på 1920-talet.
Under slutet av 1930-talet började det också bli vanligt att hänga upp en
adventsstjärna av papp i fönstret.

Själva ordet advent kommer från latinet och betyder ankomst.

Bereden väg för Herren

frans Michael Franzén
folkmelodi

Be - re - den väg för Her - ran! Berg sjun - ken, djup, stå
 opp! Han kom - mer, han som fjär - ran var sedd av
 fäd - rens hopp. Rätt - fär - dig - he - tens Förs - te av
 Da - vids hus den stör - ste. Vål - sig - nad va re
 han som kom i Her - rens namn!

2. Guds folk, för dig han träder,
 en evig konung opp.
 Strö palmer, bred ut kläder,
 sjung ditt uppfyllda hopp.
 Guds löften äro sanna,
 nu ropa: Hosanna!
 Välsignad vare han
 som kom i Herrens namn.

3. Gör dina portar vida
 för Herrens härlighet.
 Se, folken kring dig bida
 att nå din salighet.
 Kring jordens länder alla
 skall denna lovsång skalla:
 Välsignad vare han
 som kom i Herrens namn.

En röst ropar: Bana väg för Herren genom öknen, gör en jämn väg i ödemarken för vår Gud! Alla dalar skall höjas, alla berg och höjder sänkas. Oländig mark skall jämnas och branter bli till slätt. Herrens härlighet skall uppenbaras, och alla människor se det. Herren har talat.

En röst sade: Förkunna! Jag frågade: "Vad skall jag förkunna?" Människan är gräset, förgänglig som blomman på ången. Gräset torkar, blomman vissnar, när Herrens vind går fram. Ja, folket är gräs. Gräset torkar, blomman vissnar, men Guds ord består i evighet.

Jesaja 40:1-8

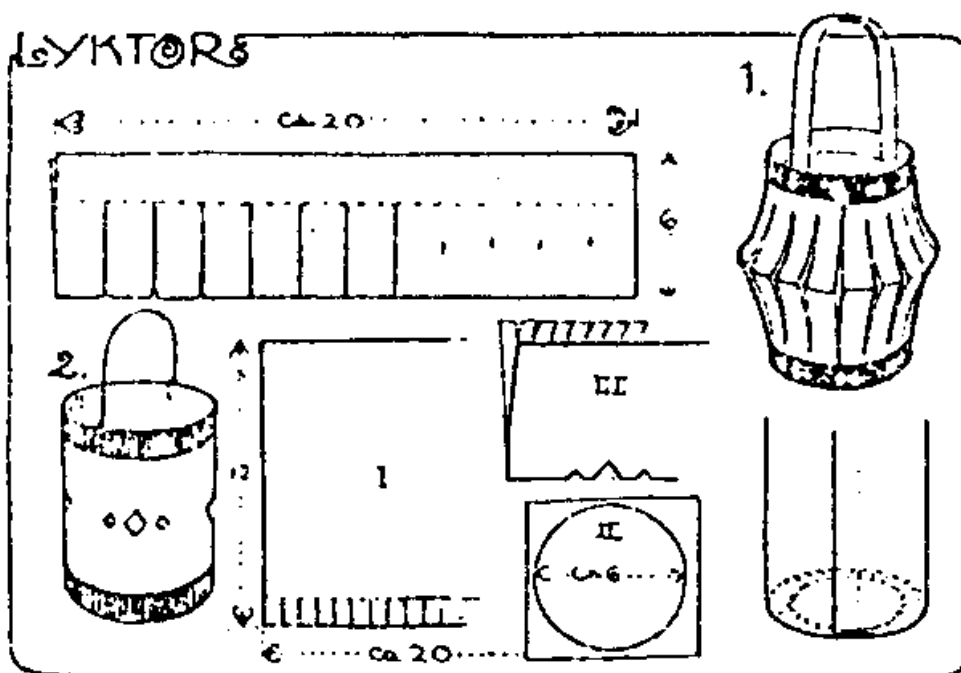
Dotter Sion

Georg Friedrich Händel

Dot - ter Si - on fröj - da dig! Jub - la
högt, Je - ru - sa - lem! Se, _____ din Ko - nung
kom - mer här, ja, _____ han kom - mer fri - dens
kung. Dot - ter Si - on fröj - da dig!
Jub - la högt, Je - ru - sa - lem!

Ropa ut din glädje, dotter Sion, jubla, dotter Jerusalem!
Se, din konung kommer till dig. Rättfärdig är han, seger är honom given.
I ringhet kommer han, ridande på en åsna, på en ung åsnehingst.
Jag skall förinta alla stridsvagnar i Efraim, alla hästar i Jerusalem.
Krigets vapen skall förintas. Han skall förkunna fred för folken,
och hans våld skall nå från hav till hav, från floden till världens ände.

Sakarja 9-10

Hosianna

Georg Joseph Vogler

Ho - si - an - na, Da - vids Son, väl - sig - nad - va - re - han! Väl -
sig - nad Da - vids son som kom - mer i Her - rens namn!
Ho - si - an na! i höj - den, Ho - si -
an - na! Ho - si - an - na! Väl - sig - nad Da - vids
son som kom - mer i Her - rens namn!

När de närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus iväg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn därframme, så hittar ni genast ett åsnesto som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem."

Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas:

*Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk
och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl.*

Lärjungarna gick bort och gjorde såsom Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade:

"Hosianna Davids son!

Välsignad är han som kommer i Herrens namn.

Hosianna i höjden!"

När han drog in i Jerusalem blev det stor uppståndelse i hela staden, och man frågade:

"Vem är han?" Och folket svarade: "Det är profeten Jesus från Nasaret i Galileen."

Sancta Lucia

Sigrid Elmblad
Neapolitansk folkvisa

G D7 G E7 Am
Sanc - ta Lu - ci - a, ljus - kla - ra häg - ring sprid i vår vin - ter - natt
D7 G C D7 G
glans av din fäg - ring! Dröm - mar med ving - e - sus un - der oss si - a
Am D7 G C
tänd di - na vi - taljus, Sanc - ta Lu - ci - a. Dröm - mar med ving - e - sus
D7 G Am D7 G
un - der oss si - a tänd di - na vi - taljus, Sanc - ta Lu - ci - a.

G D7
2. Kom i din vita skrud
G
huld med din maning
E7 Am
skänk oss, du julens brud,
D7 G
julfröjders aning.
C
//: Drömmar med vingesus
D7 G
under oss sia
Am
tänd dina vita ljus,
D7 G
Sancta Lucia! ://

G D7
3. Trollsejd och mörkermakt
G
ljus du betvingar
E7 Am
signade lågors makt
D7 G
skydd åt oss bringar.
C
//: Drömmar med vingesus
D7 G
under oss sia
Am
tänd dina vita ljus,
D7 G
Sancta Lucia! ://

Lucia

Lucia föddes i Syrakusa på Sicilien ca 283 e.Kr. Redan som barn hade hon avgivit ett hemligt kyskhetslöfte. När hon sedan vuxit upp lovades hon bort till en hednisk man, men hon bad till Gud att slippa detta äktenskap. Hon skänkte hela sin hemgift till de fattiga. Den kränkte fästmannen angav då Lucia som kristen till den romerske ståthållaren på Sicilien. Lucia dömdes till döden. Detta skedde troligen år 303.

Hon skulle fraktas på en kärra genom staden, men tusen man och flera oxar orkade inte dra kärran. Då lät ståthållaren samla ved och försökte bränna henne, men hon tog ingen skada av lågorna. Man försökte hälla kokande olja över henne och bödlarna genomborrade till slut hennes hals med ett svärd. Men Lucia dog inte förrän en präst hade givit henne sakramentet.

Lucia är skyddshelgon för Syrakusa. Hon är också skyddshelgon för synen, för blinda och för sjuka barn. I domkyrkan i Syrakusa finns ett kapell som är vigd åt henne.

God morgon mitt herrskap

Värmländsk vers
Laula Müntzing

God mor-gon mitt herr-skap! Här kom-mer lus-se-brud; hon kom-mertill Er med stor
ä - ra. Lu - ci - an sig på - min - ner att få ro - a Er en stund, om hon
Er vid häl - san fin - ner i den - na mor - gon-stund. Stån - der upp nu mitt herr - skap och
ät och må väl, det fröj - dar Lu - ci - an av hjär - tat. Hon
öns - kar E - der al - la en fröj - de - full jul. Från o - lyc - kor al - la be -
va - re E - der Gud! Stån - der upp nu mitt herr - skap och ät och må väl, det
fröj - dar Lu - ci - an av hjär - tat.

Lusse lulle

Folkvisa

Lus - se lel - le, lus - se lel - le, el - va nät - ter fö - re jul. Lus - se
lel - le, lus - se lel - le, el - va nät - ter fö - re jul. Nu__
ä - ro__ vi hit - kom - na el - va nät - ter fö - re jul. Nu__
ä - ro__ vi hit - kom - na el - va nät - ter fö - re jul.

Det är en ros utsprungen

Tekla Znos
Gammla tysk julsång

Det är en ros ut - sprung - en av Jes - se rot och stam, av
fäd - ren ren be - sjung - en, den står i ti - den fram, en blom - ma skär och
blid mitt i den kal - la vin - ter i mid - natts mör - ka tid.

2. Om denna ros allena
ljöd förr Jesaje ord,
att född av jungfrun rena
Han frälsa skall vår jord.
Av Herrans nåd och makt
oss detta under skedde,
som oss profeten sagt.

Nu tändas tusen julejus

Emmy Köhler

Nu tän - das tu - sen ju - le - ljus på jor - dens mör - ka rund, och
tu - sen, tu - sen strå - la ock på him - lens djup - blå grund.

2. Och över stad och land i kväll går julens glada bud,
att född är Herren Jesus Krist, vår Frälsare och Gud.
3. Du stjärna över Betlehem, o, låt ditt milda ljus
få lysa in med hopp och frid i varje hem och hus.
4. I varje hjärta, armt och mörkt, sänd Du en stråle blid,
en stråle av Guds kärleks ljus i signad juletid!

När det lider mot jul

Jeanna Oterdahl
Ruben Liljefors

D Hm Gm D Em F#m Em F# Hm A7
 Det strå-lar en stjär-na för-un-der-ligt blid, i ös-ter påhim-len hon står. Hon
 D Hm Gm D Em F#m Em F# Hm
 lyst ö-ver värl-de-nes o-ro och strid, i nä-ra två-tu-sen-de år. När
 G Em A F#m Hm F#m
 da-gen blir mörk och när snön fal-ler vit, då skri-der hon närm-re, då
 Em A7 D G D A7 Em D A7 D
 kom-mer hon hit. Och då vet man att snart är det jul.

- D Hm Gm D
 2. Ty julen är härlig för stora och små
 Em F#m Em F# Hm A7
 är glädje och ljuvaste frid.
 D Hm Gm D
 Är klappar och julgran och ringdans också
 Em F#m Em F# Hm
 är lycka förunderligt blid.
 G Em A F#m Hm
 Är ljus, allas ögon då stråla som bäst
 F#m Em A7
 och när stjärnorna tindra som mest
 D G D A7 Em D A7 D
 och där ljuset är, där är det jul.

Julaftonen av Carl Larsson

Stilla natt

*T. Fogelqvist
Franz Gruber*

Stil - la natt, he - li - ga natt. Allt är frid stjär - nan blid
ski - ner på bar - net i sta - lets strå. Och de va - kan - de
from - ma två. Kris - tus till jor - den är kom - men.
Oss är en Fräl - sa - re född.

2. Stora stund, heliga stund!
Änglars här slår sin rund
kring de vaktande herdars hjord.
Rymden ljuder av glädjens ord:
"Kristus till jorden är kommen
Eder är Frälsaren född."

3. Stilla natt, heliga natt!
Mörkret flyr, dagen gryr.
Räddningstimman för världen slår,
nu begynner vårt jubelår:
"Kristus till jorden är kommen.
Oss är en Frälsare född."

Julevangeliet

Och det hände sig vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas. Detta var den första skattskrivningen, och den hölls, när Kvinius var landshövding över Syrien. Då färdades alla, var och en till sin stad, för att låta skattskriva sig.

Så gjorde också Josef; och eftersom han var av Davids hus och släkt, for han från staden Nasaret i Galileen upp till Davids stad, som heter Betlehem, i Judéen, för att låta skattskriva sig jämte Maria, sin trolovade, som var havande.

Medan de voro där, hände sig att tiden var inne, då hon skulle föda. Och hon födde sin förstfödde son och lindade honom och lade honom i en krubba, ty det fanns icke rum för dem i härbärget.

I samma nejd voro då några herdar ute på marken och höllo vakt om natten över sin hjord. Då stod en Herrens ängel framför dem, och Herrens härlighet kringstrålade dem; och de blevo mycket förskräckta. Men ängeln sade till dem: "Varen icke förskräckta. Se, jag bådär eder en stor glädje, som skall vederfaras allt folket. Ty i dag har en Frälsare blivit född åt eder i Davids stad, och han är Messias, Herren. Och detta skall för eder vara tecknet:

I skolen finna ett nyfött barn, som ligger lindat i en krubba."

O, helga natt

Adolphe Adam

O, hel - ga natt, o, hel - ga stund för värl - den, då Gu - da
 män'skan till jor- den steg ned! För att för - so - na värl - dens brott och
 syn - der för oss han dö - dens smär - ta led. Och hop - pets strå - le
 går i - ge - nom värl - den, och lju - set skim - rar ö - ver land och hav. Folk! fall nu
 ne - der och häl - sa glatt din fri - het. O, hel - ga natt du
 fräls - ning åt oss gav; o, hel - ga
 natt, du fräls - ning åt oss gav.

G C G
 Ty frälsarn krossat våra tunga bojor
 D7 G
 vår jord är fri, himlen öppnad nu är.
 C G G7
 Uti en slav du ser en älskad broder,
 Hm F#m Hm
 och se, din ovän ska bli dig så kär.
 D7 G
 Från himlen bragte Frälsaren oss friden,
 D7 G
 för oss han nedsteg i sin stilla grav.
 Em Hm Am Em
 Folk! Fall nu neder, och hälsa glatt din frihet.
 G D7 G C G D7 G
 O, helga natt, du frälsning åt oss gav!
 D G Am G D7 G
 O, helga natt, du frälsning åt oss gav!

Ett barn är fött på denna dag

Martin Luther
Medeltida melodi

C G7 C G7 C

Ett barn är fött på den - na dag, så var Guds väl - be - hag. Det

G7 C G7 C

föd - des av en jung - fru skär, Guds son det bar - net är. Här

F G7 C F G7

vi - lar Du i ring - het klädd på fat - tig - do - mens bädd. Vål -

C G7 C G7 C

kom - men var, o, Her - re kär! Vår gäst Du vor - den är!

Julkrubban

I många hem sätter man fortfarande upp en julkrubba strax före julaftonen.

Här ser vi Jesusbarnet i sin krubba tillsammans med Jungfru Maria och Josef. De omges av herdar, de tre vise männen och djur av olika slag.

Seden med julkrubbor är ett lån från katolicismen men omhuldas också av svenska kyrkor.

C G7 C

2. Om världen ännu större var,

G7 C

av guld och pärlor klar,

G7 C

så vore den dock alltför klen

G7 C

till säng åt Dig allen.

F G7 C

Dock vilar Du i ringhet klädd

F G7

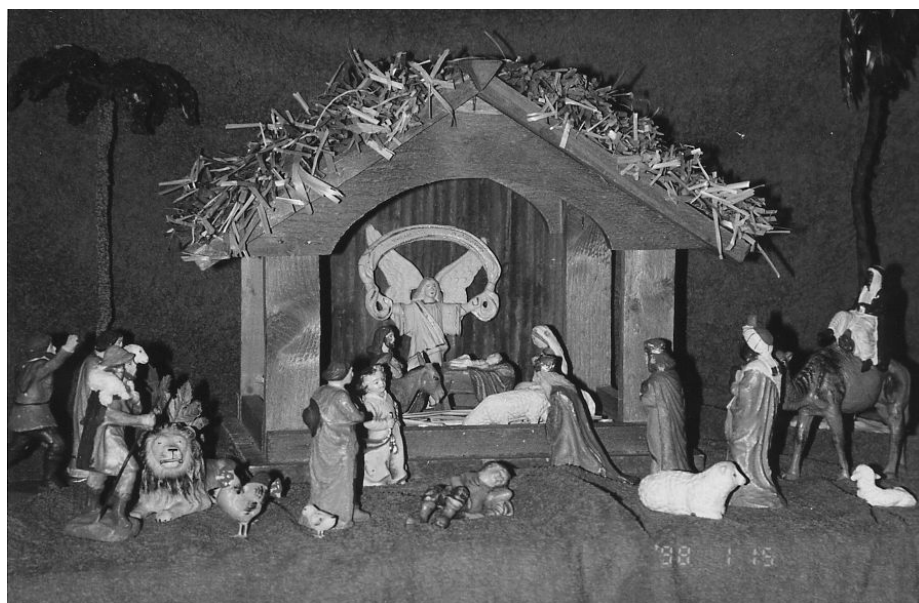
på fattigdomens bädd.

C G7 C

Välkommen var, o, Herre kär!

C G7 C

Vår gäst Du vorden är!

När juldagsmorgon glimmar

Setty Ehrenborg
Tysk folksmelodi

När jul - dags - mor - gon glim - mar, jag vill till stal - let gå. Där
 Gud i nat - tens tim - mar ren vi - lar up - på strå. Där
 Gud i nat - tens tim - mar ren vi - lar up - på strå.

2. Dig Jesu, vi behöva,
 Du käre barnavän.
 //: Jag vill ej mer bedröva
 med synder Dig igen.://

3. Välkommen hit till jorden
 i signad juletid!
 //: Du är vår konung vorden
 som ger oss ljus och frid.://

Härlig är jorden

E. W. Engemann
Tysk melodi

Här - lig är jor - den, här - lig är Guds him - mel, skön är
 sjä - lar-nas pil - grims - gång. Ge - nom de fag - ra ri - ken på
 jor - den gå vi till pa - ra - dis med sång.

2. Tidevarv komma, tidevarv försvinna
 släkten följa släktens gång
 Aldrig förstummas tonen från himlen
 i själens glada pilgrimssång.

3. Änglar den sjungo först för markens herdar
 Skönt från själ till själ det ljud:
 Människa gläd dig! Frälsarn är kommen,
 frid över jorden Herren bjöd.

Var, hälsad sköna morgonstund

J. O. Wallin
Th. Nicolai

Var hälsad, sköna morgonstund, som av profeters helga mund, är
oss be-bådad vor-den! Du stora dag, du sälla dag, på vilken himlens
välbehag ännu besöker jorden! Ungars sjunga
med de gamla. Sig församla jordens böner kring den största av dess söner.

2. Han kommer till vår frälsning sänd,
och nådens sol, av honom tänd,
skall sig ej mera dölja.
Han själv vår herde vara vill,
att vi må honom höra till
och honom efterfölja.
nöjda, höjda,
över tiden och i friden
av hans rike
en gång bliva honom like.

Julottan

Tidigt på juldagens morgon hålls det julotta i kyrkorna, som det gjorts i generationer. I gamla tider var det många sägner och traditioner knutna till just julottan. Att de döda samlades till julotta före de levande var för många ett faktum. Det kunde man själv känna med handen i kyrkbänken. Här låg det alltid lite sand kvar på bänken efter de döda. En annan förklaring till sanden är att det är puts som fallit ner från taket när den iskalla kyrkan värmdes upp inför gudstjänsten.

Den bonde som kom först hem från julottan skulle enligt traditionen få först inbärgat det kommande året. Det resulterade ofta i vilda kapplöpningar där slädar välte och hustrur och barn trillade av i svängarna. Väl hemma gällde det också att ta en julsup, annars var allt förgäves.

Julvisa

Æ Copelius
J. Sibelius

Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt i sig - nad_ ju - le - tid. Giv
mig Guds_ ä - ra, äng - la - vakt och ö - ver jor - den frid! Giv
mig en fest som_ glä - der mest den ko - nung_ jag har bett till gäst! Giv
mig ej glans, ej guld, ej prakt, giv mig en_ äng - la - vakt!

2. Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom helga julefrid!
Kom barnaglad, kom hjärtevarm
i världens vintertid!
Du ende, som ej skiftar om,
min Herre och min Konung, kom!
Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom glad och hjärtevarm!

3. Giv mig ett hem på fosterjord,
en gran med barn i ring,
en kväll i ljus med Herrens ord
och mörker däromkring!
Giv mig ett bo med samvetsro,
med glad förtröstan, hopp och tro!
Giv mig ett hem på fosterjord
och ljus av Herrens ord!

Julfrid

En gång i tiden var julfrid ett juridiskt begrepp.

Den omnämns i alla landskapslager med fridsbestämmelser.

Tidpunkten för när julfriden inföll var dock olika.

Vanligt var att Tomasdagen den 21 december fick inleda julfriden.

Östgötalagen är mycket precis, friden börjar "sedan aftonsången är sjungen och varar till dess aftonsången är sjungen på åttonde dagen efter tolfte dag jul"

Julfriden innebar vila från arbetet. All väsentligt arbete skulle vara avklarad och inga redskap fick stå kvar ute på marken. Om Jerusalems vandrande skomakare, som var dömd till evig vandring, satte sig att vila på ett kvarglömt redskap blev det förgjort.

Alla brott som förövades under julfriden var belagda med dubbelt straff.

Jul, jul, strålande jul

E. Evans
G. Nordquist

Jul, jul, strå - lan - de jul, glans ö - ver vi - ta sko - gar,
him - me - lens kro - nor med gnist - ran - de ljus, glim - man - de bå - gar i al - la Guds hus,
psalm, som är sjung - en från tid till tid, e - vi - ga läng - tan till ljus och frid!
Jul, jul, strå - lan - de jul, glans ö - ver vi - ta sko - gar!

2. Kom, kom, signade jul!
Sänk dina vita vingar,
över stridernas blod och larm,
över all suckan ur människobarm,
över de släkten som gå till ro,
över de ungas dagande bo!
Kom, kom, signade jul
sänk dina vita vingar!

Julgranen

Seden att ha julgran har vi lånat från Tyskland. Här fanns traditionen redan på 1600-talet. Då var det julträd, utan ljus. I Sverige började julgranar dyka upp i herrgårdar och prästgårdar från 1740-talet. På 1860-talet hade julgranarna hittat vägen också till allmogen.

Man klädde granen med äpplen, konfekt och annat gott. Det var säkert svårt att motstå för den tidens barn, som inte var bortskämda med godis. Granens ljus var ofta hemstöpta och granen måste ständigt passas de få stunder ljusen fick vara tända. I dag är det inte särskilt mycket ätbart i granen och den kan stå tänd dag och natt utan särskild passning.

Klang, min vackra bjällra!

Å. Topelius
Svensk folksmelodi

Klang, min vack - ra bjäll - ra i den se - na kväll! Spring, min ras - ka få - le
ö - ver mo_ och_ fjäll! Hem - åt i - la vi med vin - dens_ snab - ba_ fart.
Där så vi - la vi i mju - ka_ ar - mar_ snart, och vår lyc - ka ing - en
må_ för - tyc - ka. Al - la_ kväl - lens_ norr - sken_ fläm - ta där i skyn,
al - la_ säl - la_ min - nen_ skym - ta för min syn.

2. Klang, min vackra bjällra, glatt i kvällens ro!

Spring, min raska fåle, över fjäll och mo!

Första morgonstrålen randas i vårt hem,
alla skogar småle och vi le åt dem.

Om vi stjälpas, det kan ingen hjälpa.
Syns ett ljus ej glimma i den mörka dald?
Är det hemmets skimmer eller stjärnans eld?

Klang, min vackra bjällra, i den sena kväll!
Spring, min raska fåle, över mo och fjäll!
Hemåt ila vi med vindens snabba fart
Där så vila vi i mjuka armar snart,
och vår lycka ingen må förtycka.

Staffan stalledräng

Folkvisa

Staf - fan var en stal - le - dräng, vi tack - om nu så gär - na. Han
vatt - na si - na få - lar fem allt - för den lju - sa stjär - na.
Ing - en da - ger sy - nes än, stjär - nor - na på him - me - len, de blän - ka.

2. Hastigt lägges sadeln på.
Vi tackom nu så gärna.
Innan solen månd' uppgå
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än
stjärnorna på himmelen de blänka.
3. Bästa fålen, appelgrå,
Vi tackom nu så gärna.
den rider Staffan själv uppå
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än
stjärnorna på himmelen de blänka.

4. Gamle björnen i sitt bo
Vi tackom nu så gärna.
ej får vara uti ro
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än
stjärnorna på himmelen de blänka.
5. Nu är fröjd uti vart hus
Vi tackom nu så gärna.
Julegran och juleljus
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än
stjärnorna på himmelen de blänka.

Stefanos

Stefanos var den förste kristne martyren i Jerusalem.

Enligt legenden var Stefanos stallknekt hos kung Herodes. När han vattnade hästarna såg han Betlehemsstjärnan som speglades i vattnet. Då gick han till Herodes och berättade att den nye judakungen var född. Kungen, som satt och åt, trodde inte på Stefanos. Han sade att det var lika omöjligt som att den stekta tuppen skulle bli levande igen och gala. Då flög tuppen upp och gol: "Christus natus est" (Kristus är född). Den rasande Herodes lät då stena Stefanos till döds.

Läser vi Apostlagärningarna i Bibeln hittar vi berättelsen om Stefanos i en annan skepnad. Han ställs inför rätta och där anklagar han rådet för att ha förföljt och dödat alla som förutsade att den Rättfärdige skulle komma och för att ha förrätt och mördat också honom. Rådets medlemmar blev så ursinniga att de gnisslade tänder. Stefanos dömdes till döden och stenades.

Sankt Staffans visa (durvariant)

Staf - fan var en stal - le - dräng, stal - le - dräng, stal - le - dräng. Han

vatt - na - de si - na få - lar fem, få - lar fem, få - lar fem.

Stjär - nor - na de tind - ra så kla - ra. Gos - sar låt oss lus - ti - ga va - ra

en gång blott om å - ret så en fröj - de - full jul vi få.

2. Femte fålen appelgrå,
 appelgrå, appelgrå.
 Den rider Staffan själv uppå,
 själv uppå, själv uppå.
 Stjärnorna de tindra så klara
 gossar låt oss lustiga vara
 En gång blott om året så
 en fröjdefull jul vi få.

3. Nu är eld i varje spis
 varje spis, varje spis.
 Med julegröt och julegris,
 julegris, julegris.
 Stjärnorna de tindra så klara
 gossar låt oss lustiga vara
 En gång blott om året så
 en fröjdefull jul vi få.

Staffan stalledräng

I vår svenska tradition brukar Staffan stalledräng finnas med i Luciatåget tillsammans med sina stjärngossar. Egentligen hör han hemma på Stefansdagen, (26/12) som är annandag jul. I gamla tider var det *hästens dag* i Sverige. Enligt en legend botade Jesus en gång Stefanos häst under en ritt till Jerusalem. Stefanos blev skyddshelgon för kreatur och hästar.

På annandagen gick byns drängar runt bland sina grannar och tiggde traktering; mat och brännvin. Man sjöng Staffansvisor och gjorde rent i stall och fähus. Snälla grannar fick fint utmockat medan illa omtyckta kunde få gödsel inslängt i stället.

Ofta ordnades också Staffansritter, där drängarna red i kapp. När hästarna vattnades var det viktigt att de drack ur ett vatten som rann åt norr. Då skulle de hålla sig friska över hela året.

Liten julvisa

Emmy Köhler

C Dm G7

Ras - ka föt - ter sprin - ga tripp, tripp, tripp, mam - ma har så bråt - tom

C G7 Am

klipp, klipp, klipp! Ju - le - klap - par lac - kas in.

E Am G7 C

Dör - ren stängs för nä - san din. Det är ba - ra ro - ligt!

C Dm

2. Pappa har gått ut i stan, stan, stan,

G7 C

köper där en präktig gran, gran, gran.

G7 Am

Den ska hängas riktigt full,

E Am

först en stjärna utav gull,

G7 C

nötter sen och äpplen.

C Dm

3. Se, nu är ju allting klart, klart, klart.

G7 C

Barnen rusa in med fart, fart, fart.

G7 Am

Vem står där i pappas rock?

E Am

Jo, det är vår julebock.

G7 C

han har säkert klappar.

C Dm

4. Alla barnen ropa: "Ack, ack, ack,

G7 C

snälla rara pappa, tack, tack, tack!"

G7 Am

Margit får en docka stor,

E Am

gungehäst får lillebror,

G7 C

Stina får en kälke.

C Dm

5. Snart är glada julen slut, slut, slut.

G7 C

Julegranen bäres ut, ut, ut.

G7 Am

Men till nästa år igen

E Am

Kommer han, vår gamle vän,

G7 C

ty det har han lovat.

Julklappar

Traditionen att dela ut julklappar har sina rötter hos romarna som delade ut presenter vid nyårsfirandet. I de norska kungasagorna berättas också att Erik Jarl delade ut skänker till sina män vid nyåret, eftersom detta var furstesed i andra länder.

Vår julklappssed har kanske ändå mer gemensamt med St Nikolausfirandet i flera europeiska länder. Under medeltiden firade skolorna St Nikolaus dag de sjätte december. Då fick de flitiga skolbarnen presenter och de lata ris. Efter reformationen började sedan gåvorna att delas ut vid jul, en tidpunkt när man skulle vara givmild och välvillig mot alla.

Da'n före julaften av Carl Larsson

Julbocken

Alice Tegnér

2. Mor, hon fick en docka,
mycket söt och riktigt klädd.
Men när bocken hoppa,
oj, vad hon blev rädd.
Mor hon har en bror, du vet,
han fick också sitt paket,
och i det han fann en
trumma och trumpet.

3. Nu är bocken gammal,
han är nog båd' halt och grå,
men han kanske hittar
hit till oss ändå.
Stiger in med påsen stor,
ser sig kring och frågar mor:
"Är det här de glada,
snälla barnen bor?"

Julbock i halm

En handfull halmstrån och lite tunn galvaniserad järntråd.

Som material används halm som rensas. Stråna läggs i vatten en timmas tid för att bli mjuka och smidiga. Allt efter storleken av det djur man tänker göra tar man en lagom lång och tjock bunt halm i handen och så gör man som visas på fig. 43.

1) Man binder om på två ställen till kropp med tunn järntråd. Använd helst galvaniserad tråd som inte rostar. Vid den korta ändan böjer man upp några strån, flätar svansen och binder om änden med ståltråd.

2) Resten av de korta stråna delas, böjs ned, binds om och klipps av så att de bildar bakben. Av de främre långa stråna böjs ca hälften ner till framben och binds om.

3) Resten av de långa stråna böjs uppåt. Märk hur man vid sådana böjningar ska strama stråna vid krökningens invändiga sida och dra ut dem i en båge på den utvändiga sidan. Halsen binds om, resten av stråna delas och ena hälften böjs fram till huvud och binds om.

4) De resterande stråna delas och flätas var för sig till två horn, som böjs krumma medan stråna ännu är fuktiga. Till slut sätter man lite skick och fason på den färdiga julbocken innan den ställs att torka. Man kan ha röda band om hals och svans och horn - det pryder upp.

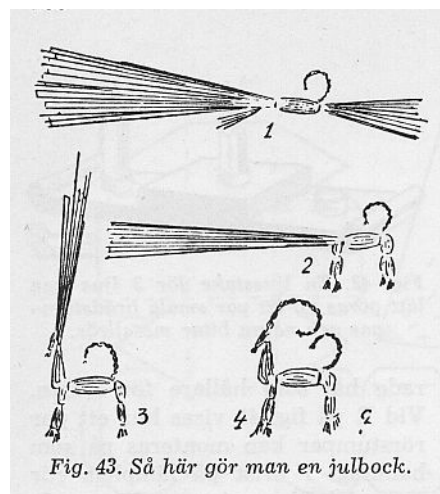
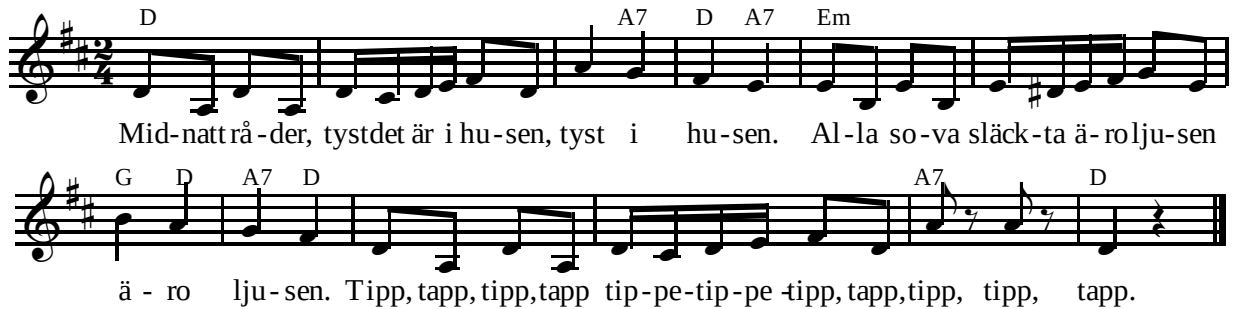

Fig. 43. Så här gör man en julbock.

Ur Stora Hobbyboken,
C.Larsson 1956

Tomtarnas julnatt

Alfred Smedberg
Wilhelm Sjöfve

Mid-natt rå-der, tystdet är i hu-sen, tyst i hu-sen. Al-la so-va släck-ta ä-ro lju-sen. Tipp, tapp, tipp, tapp tip-pe-tip-pe tipp, tapp, tipp, tipp, tapp.

2. Se, då krypa tomtar upp ur vrårna, upp ur vrårna.
Lyssna, speja, trippa fram på tårna, fram på tårna.
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

3. Snälla folket låtit maten rara, maten rara.
Stå på bordet åt en tomteskara, tomteskara
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

4. Hur de mysa, hoppa upp bland faten, upp bland faten,
tissla, tassla: "God är julematen, julematen!"
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

5. Gröt och skinka, lilla äppelbiten, äppelbiten,
tänk så rart det smakar Nisse liten, Nisse liten!
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

6. Nu till lekar! Glada skrattet klingar, skrattet klingar,
runt om granen skaran muntert svingar, muntert svingar.
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

7. Natten lider. Snart de tomtar snälla, tomtar snälla
kvickt och näpet allt i ordning ställa, ordning ställa.
Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

8. D A7 D A7
 Sedan åter in i tysta vråna, tysta vråna,
Em G D A7 D
 tomteskaran tassar lätt på tårna, lätt på tårna.
A7 D
 Tipp tapp, tipp tapp, tippe tippe tipp tapp, tipp, tipp, tapp.

Nu så kommer julen

Ö. Topelius
Ellen Heijkorn

C *F* *C*
 Nu så kom - mer ju - len, nu är ju - len här, li - te mörk och ku - len, men än -
D7 *G* *C* *F* *C*
 då så kär. Han i sa - len trä - der med så hjärt - ligt sinn,
D7 *G7* *C* *G7* *C*
 och i hög - tids - klä - der dan - sa bar - nen in. Lju - sen och lan - ter - nan
G7 *C* *G7* *C* *G* *D7* *G*
 glim - ma högt kring den som den kla - ra stjär - nan ö - ver Bet - le - hem.
C *F* *C*
 Nu så kom - mer ju - len, nu är ju - len här, li - te mörk och ku - len, men än -
D7 *G7* *C*
 då så kär.

- C* *F* *C*
 2. Brinn, du julens stjärna, lys min barndoms stig!
D7 *G*
 O, så gärna, gärna ser jag upp till dig,
C *F* *C*
 som jag dig förstode. Liten liksom jag
D7 *G7* *C*
 var också den gode Frälsaren en dag.
G7 *C* *G7* *C*
 Och då sken du redan på Hans krubba klar,
G7 *C* *G* *D7* *G*
 och så sken du sedan allt till våra dar.
C *F* *C*
 Brinn, du julens stjärna, lys min barndoms stig!
D7 *G7* *C*
 O, så gärna, gärna ser jag upp till dig.

Julpolska

R. Hertzberg
Johanna Ölander

C G7 C

Nu ha vi ljus här i vårt hus ju - len är kom - men, hopp, tra - la - la - la!

G D7 G

Bar - nen i ring dan - sa om - kring, dan - sa om - kring.

C G7

Gra - nen står så grön och grann i stu - gan, gra - nen står så grön och grann i stu - gan.

C Dm G7 C

Tra - la - la - la - la tra - la - la - la - la, tra - la - la - la - la - la - la!

C

2. Kom, lilla vän, kom nu igen!

G7 C

Dansa kring granen, hopp, tra la la la!

G

Glädjen är stor, syster och bror,

D7 G

syster och bror

C

pappa, mamma, alla gå i dansen,

G7

pappa, mamma, alla gå i dansen

C Dm

tra la la la la, tra la la la la,

G7 C

tra la la la la la la la!

C

3. Kom, ta en sväng! Klappar i mängd

G7 C

julbocken skänker, hopp, tra la la la!

G

Lutfisk och gröt, tårta så söt,

D7 G

tårta så söt.

C

Får vi sedan när vi slutat dansa,

G7

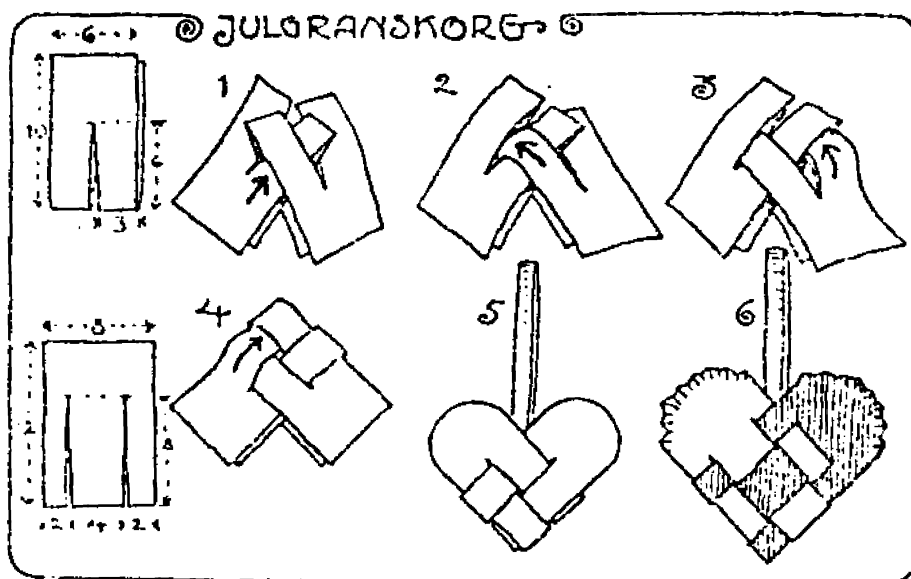
får vi sedan när vi slutat dansa,

C Dm

tra la la la la, tra la la la la,

G7 C

tra la la la la la la la!

Nu är det jul igen

Folkmelodi

Nu är det ju i - gen och nu är det jul i - gen och ju - len va - rar väl till pås - ka.

Det var in - te sant och det var in - te sant för där - e - mel - lan kom - mer fas - ta.

Det var in - te sant och det var in - te sant för där - e - mel - lan kom - mer fas - ta.

Ring julgranen

Alice Tegnér

Nu så är det jul i - gen, jul - tom - ten my - ser, ju - le - gran och

klap - par han skic - kar så snäll. In i mins - ta ko - ja nu

jul - lju - set ly - ser. Al - la ä - ro gla - da på jul - af - tons - kväll.

2. Kära jul, välkommen, välkommen till jorden!
 Nu den långa hösten är slut för i år.
 Med dig kommer snön och lyser upp Norden,
 sen så få vi påska och sen blir det vår.
3. Och så kommer sommarn, då grönt är i skogen,
 smultronen de rodna och åkern blir gul.
 Men i höst, då skörden är inkörd på logen,
 då vi önska åter: Ack, vore det jul!

Hej tomtegubbar!

Folkmelodi

Hej, tom - te - gub - bar, slå i gla - sen och låt oss lus - ti - ga va - ra!

Hej tom - te - gub - bar, slå i gla - sen och låt oss lus - ti - ga va - ra! En

li - ten tid vi le - va här med myc - ken mö - da och stort be - svär.

Hej, tom - te - gub - bar, slå i gla - sen och låt oss lus - ti - ga va - ra!

Se, vad jag har funnit vara bäst och skönast för människan, det är att hon äter och dricker och gör sig goda dagar vid den möda som hon har under solen, medan de livsdagar vara, som Gud giver henne; ty detta är den del hon får.

Predikaren 5:17

Tomten

1. Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistra och glimma.
Alla sova i enslig gård
djupt under midnattstimma.
Månen vandrar sin tysta ban,
snön lyser vit på fur och gran,
snön lyser vit på taken.
Endast tomten är vaken.

2. Står där så grå vid lagårdsdörr,
grå mot den vita driva,
titar som många vintrar förr,
upp emot månens skiva,
tittar mot skogen, där gran och fur
drar kring gården sin dunkla mur,
grubblar, fast ej det lär båta,
över en underlig gåta.

3. För sin hand genom skägg och hår,
skakar huvud och hätta -
"nej, den gåtan är alltför svår,
nej, jag gissar ej detta" -
slår, som han plägar, inom kort
slika spörjande tankar bort,
går att ordna och pyssla,
går att sköta sin syssla.

4. Går till visthus och redskapshus,
känner på alla låsen -
korna drömma vid månens ljus
sommardrömmar i båsen;
glömsk av sele och pisk och töm
Palle i stallet har ock en dröm:
krubban han lutar över
fylls av doftande klöver; -

5. går till stängslet för lamm och får,
ser, hur de sova där inne;
går till hönsen, där tuppen står
stolt på sin högsta pinne;
Karo i hundbotts halm mår gott,
vaknar och viftar svansen smått,
Karo sin tomte känner,
de äro goda vänner.

6. Tomten smyger sig sist att se
husbondfolket det kära;
länge och väl han märkt, att de
hålla hans flit i ära;
barnens kammar han sen på tå
nalkas att se de söta små,
ingen må det förtycka:
det är hans största lycka.

7. Så har han sett dem, far och son,
ren genom många leder
slumra som barn; men varifrån
kommo de väl hit neder?
Släkte följde på släkte snart,
blomstrade, åldrades, gick - men vart?
Gåtan, som icke låter
gissa sig, kom så åter!

8. Tomten vandrar till ladans loft:
där har han bo och fäste
högt på skullen i höets doft,
nära vid svalans näste;
nu är väl svalans boning tom,
men till våren med blad och blom
kommer hon nog tillbaka,
följd av sin näpna maka.

9. Då har hon alltid att kvittra om
månget ett färdeminne,
intet likväl om gåtan, som
rör sig i tomtens sinne.
Genom en springa i ladans vägg
lyser månen på gubbens skägg,
strimman på skägget blänker,
tomten grubblar och tänker.

10. Tyst är skogen och nejden all,
livet där ute är fruset,
blott från fjärran av forsens fall
höres helt sakta bruset.
Tomten lyssnar och, halvt i dröm,
tycker sig höra tidens ström,
undrar, varthän den skall fara,
undrar, var källan må vara.

11. Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistra och glimma.
Alla sova i enslig gård
gott intill morgontimma.
Månen sänker sin tysta ban,
snön lyser vit på fur och gran,
snön lyser vit på taken.
Endast tomten är vaken.

Viktor Rydberg

Domaredansen

Nu vil-ja vi be-gyn-na en do - ma-re-dans me-dan do-ma-rensjälv är hem - ma.

Al - la - de, som i do-mar-dan-sen gå, de-ras hjär-tan sko - la brin - na.

Al - la sä - ga de: "Hå hå hå." Al - la sä - ga de: "Nå nå nå."

Har du drömt om din kä-res-ta i natt, skall du mot lju - set le.

C
Nu vilja vi begynna en domaredans

G7 C
medan domaren själv är hemma.

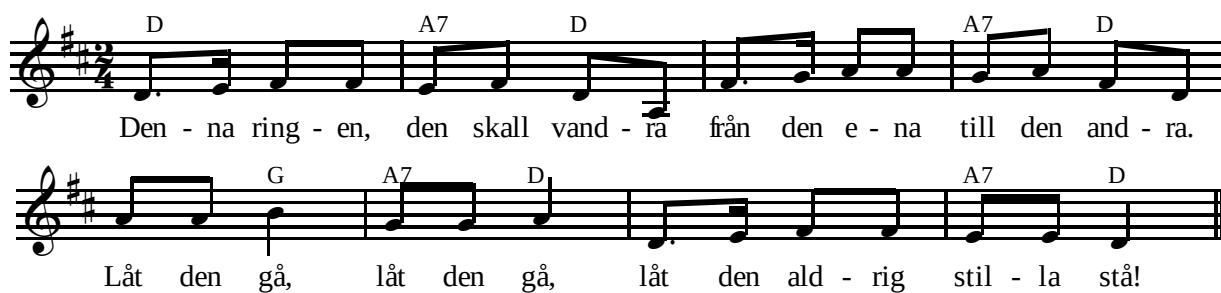
Alla de som i domaredansen gå,
G7 C
deras hjärtan skola brinna.

G7
Alla säga de: "Hå, hå, hå."

C D7 G7
Alla säga de "Nå, nå, nå."

C
Har du drömt om din käresta i natt,
F C G7 C
skall du mot ljuset le.

Denna ringen, den skall vandra

Den - na ring - en, den skall vand - ra från den e - na till den and - ra.

Låt den gå, låt den gå, låt den ald - rig stil - la stå!

D A7 D
Denna ringen den ska vandra

A7 D
från den ena till den andra.

G A7 D
Låt den gå, låt den gå

A7 D
låt den aldrig stilla stå.

Räven raskar över isen

Rä - ven ras - kar ö - ver i - sen, rä - ven ras - kar ö - ver i - sen.
Få vi lov och få vi lov att sjung - a flic - kor - nas vi - sa? Så
här gör flic - kor - na var de gå och var de sit - ta och var de stå.
Få vi lov och få vi lov att sjung - a flic - kor - nas vi - sa?

C F C F C
Räven raskar över isen, räven raskar över isen.
G7 C
Få vi lov, och få vi lov att sjunga **flickornas** visa?
G7
Så här gör **flickorna** var de gå
C
och var de sitta och var de stå.
G7 C
Får vi lov, och få vi lov att sjunga **flickornas** visa?

C F C F C
Räven raskar över isen, räven raskar över isen.
G7 C
Få vi lov, och få vi lov att sjunga **pojknas** visa?
G7
Så här gör **pojkarna** var de gå
C
och var de sitta och var de stå.
G7 C
Får vi lov, och få vi lov att sjunga **pojknas** visa?

Gummornas visa

Gubbarnas visa

Grin-Olles visa

Skräddarens visa

OSV.

Ritsch, ratsch, filibombombom

Ritsch, ratsch, fi - li bom - bom - bom, fi - li bom - bom - bom, fi - li bom - bom - bom, ritsch, ratsch fi - li
 bom - bom - bom, fi - li - bom - bom - bom, fi - li bom! Fru Sö - der-ström, fru
 Sö - der-ström, fru Sö - der-ström, fru Sö - derström och lil - la mam - sell Ros! De
 tvät - ta sig i sjö - a - vat - ten, sjö - a - vat - ten, sjö - a - vat - ten, tvät - ta sig i
 sjö - a - vat - tan, sjö - a - vat - ten klart!

A E7 A
 Ritsch, ratsch, filibombombom, filibombombom, filibombombom!
 E7 A
 Ritsch, ratsch, filibombombom, filibombombom, filibom!
 E7 A
 Fru Söderström, fru Söderström, fru Söderström,
 E7 A
 fru Söderström och lilla mamsell Ros!
 D A E7 A
 Kom ge oss lite sodavatten, sodavatten, sodavatten
 D A E7 A
 ge oss lite sodavatten, sodavatten, punsch!

Karusellen

Jung-fru, jung-fru, jung-fru, jung-fru skär, här är ka-ru-sel-len som skall gå till kväl-len.

Ti - o för de sto - ra och fem för de små, skyn - da på, skyn - da på, nu ska

ka - ru-sel-len gå. För ha ha ha, nu går det så bra för

An - ders - son och Pet-ters-son och Lund-ström och jag. För ha ha ha nu

går det så bra för An - ders-son och Pet-ters-son och Lund-ström och jag!

G D7 G
Jungfru, jungfru, jungfru, jungfru skär,
Am D7 G
här är karusellen, som skall gå till kvällen.
D7 G
Tio för de stora och fem för de små
C D7
skynda på, skynda på,
G
nu skall karusellen gå!
C
För ha ha ha, nu går det så bra
D7 G
för Andersson och Pettersson och Lundström och ja'!
C
För ha ha ha, nu går det så bra
D7 G
för Andersson och Pettersson och Lundström och ja'!

Tomten

I gamla tider hörde tomten inte alls julen till. Han var en vätte som tillhörde det djävulens följe som Gud enligt sägnen rensade ut från himmelriket. De smådjävar som då föll i skogar blev troll, de som föll i vattendrag blev näckar och de som föll på bebyggda tomter blev tomter.

Gårdsstomten gjorde man klokt i att hålla sig väl med. Den som misskötte gårdens sysslor kunde mycket väl få en örfil av tomten om han var på det humöret.

St Nikolaus

Nikolaus var en turkisk biskop på 300-talet som helgonförklarades efter sin död. St Nikolaus blev bland annat sjöfarnas beskyddare och skyddshelgon för barn. Hans dag, den 6 december kom att firas i många europeiska länder med presenter till snälla skolbarn och ris till de lata.

Under medeltiden var det vanligt att man klädde ut sig till den helige Nikolaus och gick omkring och delade ut gåvor till barnen den 6 december. I sällskap hade Nikolaus en fångslad djävulsfigur, som ofta var klädd i svart fårskinnsfäll och bojor.

Tillsammans gav de en bild av det godas seger över det onda.

Detalj ur en teckning av Elsa Beskow

Julbocken

Vår svenska julbock kan kanske härledas från den utklädde djävulsfigur, som följde med St Nikolaus. I Sverige kom han i stället i sällskap med jultiggare och julsångare. Julbocken var lite av en buse och kunde både stängas och göra lustigheter.

Han gestaltades ofta av en halvvuxen pojke med horn och skägg och en avigvänd päls. Att skrämma barn var honom på intet sätt främmande. Så småningom blev julbocken mer välanpassad.

I många hem var det han som kom med julklapparna.

Jultomten

Dagens jultomte är en sammansmältning av vår egen grå och stingslige gårdstomte, en turkisk biskop och julbocken. Man kan säga att han föddes 1875. Då utkom nämligen Viktor Rydbergs saga för barn: Lille Viggs äfventyr på julafton.

Den var illustrerad av Jenny Nyström, som då bara var 21 år. Hon gav tomten en röd toppluva och grå vadmalskläder. Tomtens utseende hade också en levande förebild. Det var Jenny Nyströms egen far, som var folkskollärare i Göteborg.

Jenny Nyström blev 92 år gammal och ritade under sin levnad ca 3000 vykort och 2242 bokillustrationer.

För forna, flydda dar

C Am Dm G7 C F
 Är gam - mal kär be - kant - skap glömd och allt, som för - dom var? Skall
 C Am Dm G7 Am G7 C Am Dm G7
 ing-enbä-ga-re bli tömd för för - na flyd - da dar? För för - na flyd - da dar, min vän, för
 C Am F C Am Dm G7 Am G7 C
 för - na, flyd - da dar! En hjärt - lig skål vi dric - ka än för för - na, flyd - da dar!

C Am Dm G7
 2. Och säkert tar du nu ditt stop
 C F
 och säkert mitt jag tar.
 C Am Dm G7
 Vi ta en hjärtlig skål ihop
 Am G7 C
 för forna, flydda dar.
 Am Dm G7
 För forna, flydda dar, min vän,
 C Am F
 för forna, flydda dar!
 C Am Dm G7
 En hjärtlig skål vi dricka än
 Am G7 C
 för forna, flydda dar.

C Am Dm G7
 3. Se här min hand, min trogna vän
 C F
 och räck mig din till svar!
 C Am Dm G7
 En ärlig klunk! Vi tömma den
 Am G7 C
 för forna, flydda dar.
 Am Dm G7
 För forna, flydda dar, min vän,
 C Am F
 för forna, flydda dar!
 C Am Dm G7
 En hjärtlig skål vi dricka än
 Am G7 C
 för forna, flydda dar.

Auld lang syne

Should auld acquaintance be forgot,
 and never brought to mind?
 Should auld acquaintance be forgot,
 and never brought to mind?
 For auld lang syne, my dear,
 for auld lang syne,
 we'll take a cup of kindness yet
 for auld lang syne.

Robert Burns

Auld lang syne sjungs på nyårsaftonen
 i hela den engelskspråkiga världen.

Det gamla och det nya året

Visor till gitarr

10

Julsånger

Musik att minnas